

ואולם דעת הר' חיים כהן (בתוס' מגילה י' וביבמות פב: ולעיל ס) שגם למאן דאמר קדושה ראשונה לא קדשה לעתיד לבוא, אסור להקריב בבמה. ובדוקא נקט ריש לקיש 'פטור', ולא 'מותר' (וכן הוכיח בטורי אבן מגילה שם, שהעיקר כשיטה זו).

עוד בבאור הויקה בין איסור הבמות לקדושת ירושלים והמקדש – ע' בספר 'פרקי מועדות' לר"מ ברויאר שליט"א, ח"ב עמ' 476 ואילך.

דף קח

'המעלה ראש בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימו...' – נקט ראש בן יונה, להורות שגם לדעת הסובר (להלן) לעשות אתו – אבר שלם במשמע, ואין חיוב על המעלה חצי אבר, מודה הוא שצריך שיהא בו כזית, לכך נקט ראש בן יונה שאעפ"י שהוא אבר שלם, אם חסר כזית צריך להשלימו לכזית כדי להחשב 'הקטרה' (עפ"י פנים מאירות).

'... אבל הכא דאי פריש מצוה לאסוקי – לא' – אפשר הכוונה על שאר מקומות, כלומר לעולם המלח נצרך לעלות עם המוקטרים, ולכך הוא משלימו. ואף על פי שבנידון המסויים שלפנינו אין המלח מחויב, שהרי אין בבשר כזית ואין הקטרה פחות מכזית, ואם לא העלה עם מלח, אינו לוקה משום השבת מלח. ועוד יש לומר, שאעפ"י שאין שם 'הקטרה', מצוה עכ"פ יש להעלות עם מלח. וצ"ב (ובשפת אמת תמה על סברת הגמרא, והשאר ב'צריך עיון').

וסיוע לפירוש הראשון; הלא כשנפל המלח אין צריך להעלות מלח זה בדוקא, כמו שמשמע ברש"י, ואם כן מה עדיפותו של המלח על עצם (כן העיר בחזו"א מנחות כה, טז) – על כרחנו עדיפותו בכך דבעלמא מחוייב הוא להיקטר עם הבשר לעולם, ולכך סברא היא לצרפו יותר מעצמות שאינם מחויבות להיקטר בכל אופן.

ובחזו"א (שם) כתב, לולא פרש"י ז"ל נראה שמלח שהושם על האבר, גם אם נפל ממנו וכבר קרב האבר – חייבים להקטירו, שהמלח מתקדש במליחה ונעשה קרבן. ועכ"פ חייבים להעלות את המלח הזה עם האבר. וגם לפי פירוש זה לא קשה הלא האבר פחות מכזית ואין כאן 'הקטרה' הטעונה מלח – כי כיון שסוף כל סוף הומלח [וגם אפשר שהומלח בשע שהיה מצורף עם שאר הבשר והיה כזית בכל], נתקדש המלח וחייבים להעלותו.

'השוחט להדיוט חייב והמעלה להדיוט פטור' – פרש"י 'שוחט להדיוט' – לאכילת הדיוט. ו'מעלה להדיוט' – שהעלה קרבן לע"ז, לשם הדיוט. והתוס' פרשו שאינו מתכוין לשם עבודה זרה. וכן משמע ברמב"ם (מעשה הקרבנות יח, טז), שכל העלאה שאינה לשם השם – פטור. [ונראה שאף בסתמא, אין אומרים בזה 'סתמא לשמה' כאילו חישב במפורש לשם השם. ואולי הטעם הוא לפי שאין דנים סתמא לשמה אלא בפנים – שעומד שם לאותו יעוד שלשמו הוקדש, אך לא בחוץ שאינו קרב כיעודו].

ונראה שזה פרש"י פרש ששוחט לאכילת הדיוט – לרבותא כתב כן, שאעפ"י ששוחט שחיטה רגילה לצורך אכילה [לאכילת עצמו או לאכילת חברו] – חייב, אבל הוא הדין כששוחט לשם ע"ז להדיוט חייב משום שחוטי חוץ, שהרי המשנה העמידה שוחט מול מעלה, וכשם שבמעלה פרש"י לשם ע"ז הוא הדין בשוחט (עפ"י זבח תודה).

ואפשר שלכך נמנע רש"י מלפרש שמעלה לחברו סתם, לצורך שריפה או שאר צרכים – שסובר שאין צריך מיעוט על כך, שאין זה בגדר 'מעלה' כלל (עפ"י שפת אמת).

‘שאני התם דאמר קרא ההוא – אחד ולא שנים’ – כתבו ראשונים (ריטב"א ותוס' רא"ש קדושין מג. ועוד), הטעם שהוצרכו למעט שנים ששחטו, כי לולא המיעוט היינו למדים שחיטה מהעלאה לחייב. קמ"ל 'ההוא' אחד ולא שנים. אבל בלאו הכי אין צריך לימוד מיוחד על כך, שהרי למדו מבעשתה – אחד שעשה חייב שנים שעשאוה פטורים.

ואם תאמר לפי זה קשה לר' יוסי בסמוך ששנים שהעלו פטורים, מדוע נצרך ללימוד על כך – יש לומר שלולא שמיעט הוה אמינא לרבות שנים מ'איש איש', ורק מפני שמיעט מ'ההוא' על כרחנו לומר 'איש איש' דברה תורה כלשון בני אדם, וכמו שכתבו התוס' (בב"מ לא:): שאין אומרים דברה תורה כלשון בני אדם אלא במקום הכרח. וכן מוכח מדברי ר' יוסי גופא בע"ז (כו). שאינו סובר 'דברה תורה...' – לפי שאין לו הכרח בדבר. וע"ש בתוס'.
יש מן האחרונים שכתב שמיעוט 'שנים שעשאוה' אינו אלא כלפי חיוב קרבן, אבל לא ומלקות יש – ולכך צריך מיעוט מיוחד (ע' בספרים המצוינים בהערות המהדיר בריטב"א (מוסה"ק) שם. וע"ע בשו"ת אחיעזר ח"ב מג, ד, ובמצוין ביוסף דעת שבת ג).

‘ע"ב) ‘למעוטי שוגג אנוס ומוטעה’ – הריטב"א (בקדושין מג.) באר שעיקר הדרשה באה למעט מוטעה לפוטרו מן הקרבן, אבל אנוס – אין צורך להשמיענו שפטור מכרת ומקרבן [ודלא כתירוץ התוס' כאן]. וכן שוגג – פשיטא שחייב קרבן ופטור מכרת. 'ואשכחן טובא בתורת כהנים דדרשינן קרא למפטר שוגג מכרת אע"ג דלא איצטריך'. (ע' רש"י כאן ובפרשת בא יב, טו).
יש שרצו לומר שהשוגג וסובר שאין זו עולה ושחטה בחוץ, או סבר ששוחט במקדש – פטור מחטאת. והרמב"ן (בקדושין מג) דחה דעה זו. וע' תירוץ נוסף בחדושי הרשב"א בשם הראב"ד.
ובאבני נזר (אה"ע תמב) תירץ דהוה אמינא שבכך שלא נשאל על ההקדש ועל ידי כן יפטר מעונש שחוטאי חוץ (ע' ב"ב קכ:): הרי נחשב כעובר במזיד, קמ"ל כיון שבשעת איסור היה שוגג – פטור.

‘העלה וחזר והעלה...’ – ע' באורך במשנה למלך מעשה הקרבנות יט, יא; מנחת חינוך תמ, יב. וכן ע' בזבח תודה, שבאר וסיכם בפירוט את חילוקי שיטות הראשונים ודיניהם בסוגיא זו; חזון איש קמא, מ; שם כ (א), ז.

‘אמר ר' יוחנן: מאי טעמא דר' שמעון, דכתיב ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור לה... ואידך נמי הא כתיב ויקח מנוח? – הוראת שעה היתה’ – נראה שר' שמעון לשיטתו להלן (ק"ט:): שבזמן שילה הותרו במות יחיד, והעלאת מנוח היתה במת יחיד מן הדין ולא הוראת שעה, לכך למד משם שלעולם ההעלאה אינה טעונה מזבח. אבל ר' יוסי יסבור כפי הדעה שהבמות אסורות, והעלאת מנוח הוראת שעה היתה (כמו שאמרו שם), ולכך סובר שאין ללמוד משם העלאה ללא מזבח (ע' משך חכמה ויקרא ד, ו).

דף קט

‘ע"ב) ‘הקומץ והלבונה... שהקריב מהן כזית בחוץ – חייב... וכולן שחטרו כל שהו והקריבו בחוץ’ – פטור – על שיטות הראשונים השונות, בבאור המשנה ותיאומה עם הסוגיא דלעיל קח: – ע' בארוכה במשנה למלך (מעשה הקרבנות יט, יא); ובח תודה לעיל; חזו"א (קמא, מ); קרן אורה.

‘בהקטרה דהיכל דכולי עלמא לא פליגי’ – שמתחייב בכזית בחוץ. וכתב רש"י ששיעור פרס אינו